

KAKO JE NASTALA OVA KNJIGA

Pojava knjige o Vladimiru Popoviću (1914- 1972) (skojevcu, komunisti, revolucionaru, studentskom tribunu, španskom dobrovoljcu, organizatoru ustanka protiv fašizma u Hrvatskoj, sekretaru CK KP Hrvatske, narodnom heroju, partizanskom generalu, ambasadoru Jugoslavije, državnom i partijskom funkcioneru, Titovom bliskom saradniku) 2012. godine, izazvaće pitanje: Zašto /tek/ sada?

O ličnostima takvoga formata i društvenog učinka riječ treba da kaže istorija. Istoriju sa istom strašću pišu pobjednici i poraženi. Ni jedni ni drugi nijesu bili posebno naklonjeni Vladu Popoviću. Danas, četrdeset godina poslije njegove smrti, ideali kojima je posvetio život nijesu na cijeni. Država za koju se borio već dvadeset godina ne postoji. Federacija se u krvi raspala i svako je uzeo svoje parče zajedničke prošlosti da ga prosijava prema svojim potrebama. Antifašista Vladimir Popović je svačiji i ničiji. Antifašizam ipak ostaje zajednička osnova evropske budućnosti.

Ova knjiga je proizvod neobičnih okolnosti.

Bukvalno na dva kraja Planete dvoje ljudi je opterećivalo isto osjećanje. Nada Radimir, njegova svastika, koja se u poodmakloj životnoj dobi nastanila u Australiji, i ja, njegov rođak, takođe u godinama, koji je cio život proveo u Crnoj Gori, nosili smo u duši uvjerenje da je Vlado Popović, nama bliska ličnost, nepravедno prepušten zaboravu. Trebalo je da nas poveže zajednički prijatelj izdavač Nebojša Bato Tomašević, koji živi u Londonu, i učvrsti u uvjerenju da smo dužni da učinimo što možemo da se ta nepravda ispravi.

Okolnostima uinat, Nada Radimir i ja smo se prihvatili posla, uspostavili internet most između Australije i Crne Gore i, grabeći od bolesti i starosti, pripremili ovu knjigu.

Vladimir Popović nije ostavio zapise o svojim poslovima, niti potomstvo koje bi održavalo uspomenu na svog pretka. Kako smo oboje neskloni mitu, svjesni smo da je jedan život, jedna ljudska sudbina, tek kamenčić u uzburkanom moru vremena. Beznačajan kao svaka prolaznost, a opet mali kosmos, jedinstven i neponovljiv. Životopis Vladimira Popovića dostojan je sjećanja.

Ispričao sam biografsku priču o Vladimiru Popoviću na osnovu činjenica koje se mogu naći u leksikonima, zbornicima, novinama, arhivama kao i u memoarskim zapisima njegovih saboraca. Razgovarao sam s velikim brojem ljudi koji su ga poznavali i sabrao njegova lična dokumenta i isprave. Iscrpno sam citirao Vladove riječi iz rukopisa, pisama, zapisa, članaka, ratnih izvještaja, intervjuva, do kojih sam mogao doći, i obilježio kurzivom sa namjerom da priča bude što autentičnija i da se sačuva duh vremena. Uz poglavlje o diplomatiji priložio sam duži Vladov dnevnik iz Pekinga. U knjigu sam uvrstio veliki broj fotografija.

Na kraju su sjećanja šesnaest autora, uključujući Nadino i moje, koji su bili u raznim relacijama sa Vladimirom Popovićem. Većina onih koje smo Nada Radimir i ja zamolili da napišu sjećanja na Vladimira Popovića, odazvali su se pozivu i tako da se iz više uglova sagleda njegova ličnost i povećava autentičnost i životnost njegova kompleksnog lika. Nada i ja smo svima njima zahvalni.

Pisane priloge: Slavka Komara, Milutina Baltića, Ljubice Perović, Dragice Srzentić, Šarlote Muzar, Dušana Dakovića, Mile Drašković, Nadežde Perović, Nikole Gaževića, Trajče Grujoskog, Jova Kapičića, Antuna Vratuše i Marka Vrhuneca, unio sam u knjigu uz neznatna

skraćnja. Činjenice iz pisama Mine Kovačević, Mire Gaspari i Vere Velebit koristio sam za knjigu. U Sjećanja sam uvrstio i tekst Branka Draškovića napisan kao nekrolog povodom smrti prijatelja.

U prikupljanju tih priloga pomogli su nam iz Beograda novinarka Dubravka Vojvodić, a iz Zagreba dr Zoran Drašković. Nažalost, gospođa Vojvodić je umrla ne dočekavši da vidi knjigu.

Napisao sam jednu dokumentarnu publicističku hroniku, bez pretenzija da sudim o ličnostima, pa ni o ulozi Vladimira Popovića u pojedinim istorijskim epohama. Pratio sam jednu individualnu sudbinu u datim okolnostima, izbjegavajući sudove o višeslojnom vremenu i društvenim sistemima sa ove distance. Biografija je pisana bez literararnih uljepšavanja i naknadnih prilagođavanja. Njegovo vrijeme je imalo svoj vokabular, svoje simbole, svoje institucije, svoje skraćnice, svoju semantiku koju nijesam mogao, ni htio, istrgnuti iz miljea da bi savremenom čitaocu bilo razumljivije.

Vladimir Popović počiva u Aleji velikana na Novom groblju u Beogradu. Jedna ulicu na Novom Beogradu nosi njegovo ime. Škola u Zagrebu koja se po njemu nazivala sada je Matematička gimnazija. Dom revolucije u Baru zove se „Vladimir Popović - Španac“. Ispred Doma je njegova bista - rad vajara Đoka Crnčevića. U Zavičajnom muzeju u Baru nalazi se dio njegovih ličnih predmeta. Sve su to, nesumnjivo, znakovi društvenog poštovanja za jednu ličnost.

Na Balkanu su sjećanja na heroje i pregaoce kratka i nepostojana, pa je ova knjiga o Vladimiru Popoviću napravljena u želji da doprinese trajnom sjećanju na njegov život.

Spremnost Matice crnogorske i Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske da knjigu objave je takođe ohrabrenje u tom pravcu.

autor